

22.3.2024

Viitteemme:

Asia: 2024104669

Tanskan merten aluesuunnitelman sihteeristö

SØFARTSSTYRELSEN

Caspar Brands Plads 9

DK-4220 Korsør

Tanska

Puh. +45 72 19 60 00

CVR-nro 29 83 16 10

EAN-nro 5798000023000

www.dma.dk

TEOLLISUUS-, YRITYS- JA
RAHOITUSMINISTERIÖ

Hyvä Suomen ympäristökeskus

Søfartsstyrelsenin (Tanskan merenkulkuhallitus) Havplansekretariatet (merten aluesuunnitelmasta vastaava sihteeristö) kiittää sille Espoon sopimuksen mukaisessa kuulemisessa lähetetyistä Tanskan merten aluesuunnitelman muutoksia koskevista lausunnoista. Søfartsstyrelsen arvostaa Tanskan ja Suomen viranomaisten välistä yhteistyötä ja haluaa jatkaa ja kehittää sitä myös tulevaisuudessa.

Suomen viranomaisilta on saatu kuulemisessa kaikkiaan yksi koostevastaus. Siihen osallistuneet viranomaiset on lueteltu asiakirjan lopussa. Saadut huomautukset koskevat etenkin kumulatiivisia vaikutuksia että vaikutuksia Itämeren virtauksiin. Søfartsstyrelsen panee merkille Suomesta saadut lausunnot ja esittää jäljempänä niitä koskevat selvennyksensä.

Havplansekretariatet on päättänyt esittää vastaukset maakohtaisina koosteina, koska muiden osapuolten kysymysten ja niihin annettujen vastausten lukemisesta voi olla hyötyä kuulemisen muille osapuolille.

Merten aluesuunnitelmassa vahvistetaan yleispuitteet, joiden mukaan Tanskan viranomaiset voivat myöntää lupia eri tavoitteisiin ja toimenpiteisiin tai toteuttaa niihin liittyvää sääntelyä, suunnitelmia ja strategioita. Merten aluesuunnitelma ei vaikuta siihen, miten alakohtaisen lainsäädännön perusteella voidaan myöntää lupia ym. tai miten tiettyä toimintoa koskevaa sääntelyä, suunnitelmia tai strategioita voidaan toteuttaa muun aluetta koskevan lainsäädännön nojalla. Alakohtainen sääntely, suunnitelmat ja strategiat on kuitenkin laadittava sekä mahdolliset luvat myönnettävä merten aluesuunnitelmassa esitettyjen aluemääritysten ja niitä koskevien määräysten mukaisesti.

On syytä huomata, että kuuleminen koskee vain ehdotettuja muutoksia. Kuulemisessa annettuja vastauksia käsitellään jäljempänä. Muutosten julkistaminen edellyttää vielä poliittista käsittelyä.

Suomen merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaatio

Uusiutuvasta energiantuotannosta ja kaapeleista kaloille ja linnuille aiheutuvat ympäristövaikutukset:

Espoon sopimuksen mukainen raportti koskee mahdollisia rajat ylittäviä vaikutuksia vain strategian tasolla. Kehittämisyöhykkeet ovat aluevarauksia, eikä niihin sisälly tarkempia määräyksiä toteutettavista hankkeista tai ajankohdasta, jolloin vyöhykkeellä toteutetaan hankkeita. Näin ollen raportissa ei oteta kantaa merten aluesuunnitelmaan liittyvien konkreettisten suunnitelmien ja hankkeiden toteutukseen, ja muita alueeseen liittyviä intressejä ja mahdollisia olennaisia ympäristövaikutuksia sekä mahdollisia vaikutuksia merenkulun turvallisuudelle, kalastukselle jne., arvioidaan konkreettisten hankkeiden ympäristöarvioinneissa hankkeiden konkreettisten ehtojen perusteella, jos ne on ilmoitettava perustamisluvassa.

Bornholmin uusiutuvaan energiantuotantoon tarkoitettujen kehittämisyöhykkeiden vaikutuksia vaelluskaloihin, mukaan lukien Ruotsin ja Suomen lohikantaan, ei ole arvioitu. Yleisellä tasolla on arvioitu, että Bornholmin kaakkoispuolen uusiutuvan energian kehittämisvyöhykkeen arvioidaan aiheuttavan alueen kalalajeille merkityksellisiä vaikutuksia.

Sen lisäksi huomautetaan, että tarvittavat ympäristöarvioinnit, mahdolliset elinympäristöjen arvioinnit mukaan lukien, tehdään konkreettisten uusiutuvaa energiaa koskevien suunnitelmien ja hankkeiden yhteydessä, ja että silloin arvioidaan konkreettisesti esimerkiksi suojelunäkökohtia sekä mahdollisuuksia vahvistaa mahdollisesti tarvittavia rajoittamistoimenpiteitä ym. Tässä yhteydessä otetaan naapurimaat mukaan Espoon sopimuksen mukaisesti.

Konkreettiset esimerkiksi vaelluskaloihin kohdistuvat vaikutukset vaihtelevat kaapelikäytävälle varatuilla alueilla toteutettavien toimintojen/hankkeiden lopullisten ratkaisujen mukaan.

Ehdotus uusiutuvaan energiaan liittyvän suunnittelun koordinoinnista:

Havplansekretariatet panee merkille toiveen uusiutuvan energian suunnitteluun liittyvän yhteistyön tiivistämisestä.

Ympäristöministeriö

Ympäristöraportin yleiset huomautukset:

Espoon sopimuksen mukainen raportti koskee vain Tanskan merten aluesuunnitelman muutosten mahdollisia rajat ylittäviä vaikutuksia strategian tasolla. Kumulatiivisten vaikutusten arviointi kattaa sekä vyöhykkeiden että maiden rajat ylittävien vaikutusten arvioinnin. Arviointi kattaa myös nykyisen merten aluesuunnitelman aluemääritysten ja merten

aluesuunnitelman ehdotettujen muutosten kattamien alueiden väliset mahdolliset kumulatiiviset vaikutukset. Kumulatiivisten vaikutusten kokonaisuutta onkin arvioitu ympäristöraportin erillisessä luvussa, jossa arvioidaan merialueen hyödyntämisen yleisen lisääntymisen kokonaisvaikutuksia useiden eri vyöhyketyyppien kannalta.

Lisäksi katsotaan, että kaikki merten aluesuunnitelman ehdotetun muutoksen kannalta olennaiset ympäristötavoitteet on otettu huomioon Tanskan merten aluesuunnitelman muutoksen arvioinnissa.

Kohta 2.3.2, ekosysteemilähtöinen lähestymistapa:

Merten aluesuunnittelun puitteista annetusta EU:n direktiivistä ja Tanskan merten aluesuunnittelua koskevasta laista käy ilmi, että merten aluesuunnitelma on laadittava ekosysteemilähtöisesti. Direktiivissä ei määritellä tätä käsitettä, jota käytetään eri jäsenvaltioissa eri tavoin ja eri lähestymistavoissa.

Tanskan merten aluesuunnitelmasta 7. kesäkuuta 2023 tehdyn sopimuksen sopijapuolet ovat sopineet, että merten aluesuunnitelman ekosysteemilähtöistä lähestymistapaa on noudatettu sillä, että merten aluesuunnitelma:

1. kytketään tiiviisti meristrategiaan ja laaditaan meristrategian ympäristöstrategian ja toteuttamisohjelman mukaisesti ottaen huomioon Tanskan meristrategiassa määritellyt laatimista, päivittämistä ja mahdollista uusimista koskevat velvoitteet
2. tukee merten aluesuunnitteludirektiivin ja lain laajempia tavoitteita lisätä merialueiden hyödyntämistä merkittävästi ja säilyttää, suojella ja parantaa meriympäristöä ja biologista monimuotoisuutta
3. laaditaan kansainvälisesti tunnustettujen ekosysteemilähtöistä lähestymistapaa koskevien, HELCOM-VASABin merialuesuunnittelussa noudatettavien merten aluesuunnittelun periaatteiden mukaisesti.

Lisäksi sovittiin, että sopimuskumppanit laativat 1. heinäkuuta 2024 mennessä ehdotuksen siitä, miten parempia tietoja voidaan hyödyntää merialueiden ekosysteemilähtöisen suunnittelun tukena.

Kohta 2.4, suhde muihin suunnitelmiin ja ohjelmiin:

Havplansekretariatet toivoo, että seuraava selvitys vastaa mahdollisiin kysymyksiin Tanskan merten aluesuunnitelman ja luonnonsuojelulle varattujen alueiden välisestä suhteesta. Tanskan merten aluesuunnitelmassa ei varata alueita luonnon suojeluun vaan ilmoitetaan, miten luontoa suojellaan. Merten aluesuunnitelman luonnon- ja ympäristönsuojelualueet sisältävät meristrategia-alueet, Natura 2000 -alueet (luontotyyppialueet ja lintujen suojelualueet), Ramsarin sopimuksen mukaiset alueet, luonto- ja villieläinreservaatit sekä

suojelualueet. Näiden alueiden sääntely ei kuitenkaan kuulu merten aluesuunnitelmaan vaan ympäristöministeriön toimialaan.

Kohta 4.1.2, Kattegatin Hesseløn saari:

Espoon sopimuksen mukaisessa raportissa arvioidaan, että pyöriäisiä voi esiintyä melko usein Store Middelgrundia ympäröivällä vyöhykkeellä, jolla pyöriäisiä katsotaan esiintyvän yleisesti, mutta jonka pinta-ala on kuitenkin liian pieni, jotta sillä olisi olennaista merkitystä pyöriäispopulaation kannalta (Sveegaard, Nabe-Nielsen og Teilmann, 2018). Lähetetty Espoon sopimuksen mukainen raportti koskee vain mahdollisia rajat ylittäviä vaikutuksia strategian tasolla. Konkreettisten hankkeiden rajat ylittävät vaikutukset vaihtelevat sen mukaan, toteutetaanko ne Kattegatin Hesseløn saaren kohdalle määritetyllä alueella.

Lisäksi huomautetaan, että tarvittavat ympäristöarvioinnit, mahdolliset elinympäristöjen arvioinnit mukaan lukien, tehdään konkreettisten uusiutuvaa energiaa koskevien suunnitelmien ja hankkeiden yhteydessä, ja että silloin arvioidaan konkreettisesti esimerkiksi suojelunäkökohdat sekä mahdollisuudet vahvistaa mahdollisesti tarvittavia rajoittamistoimenpiteitä ym. Tässä yhteydessä otetaan naapurimaat mukaan Espoon sopimuksen mukaisesti.

Kohta 4.2, uusiutuva energia Bornholmilla:

Espoon sopimuksen mukainen raportti koskee vain mahdollisia rajat ylittäviä vaikutuksia strategian tasolla. Konkreettisten hankkeiden ja toimintojen mahdolliset rajat ylittävät vaikutukset vaihtelevat sen mukaan, toteutetaanko ne Bornholmin kohdalle määritetyllä alueella.

Espoon sopimuksen mukaisen raportin muuttolintuja koskevassa luvussa riski siitä, että ehdotetusta kehittämisvyöhykkeestä aiheutuisi vaikutuksia muuttolinnuille, arvioidaan erittäin vähäiseksi.

Espoon sopimuksen mukaisen raportin merinisäkkäitä koskevassa luvussa arvioidaan, että Bornholmin läheisen kehittämisalueen hyödyntäminen uusiutuvan energian tuotantoon aiheuttaa merinisäkkäille vähäisiä kielteisiä vaikutuksia.

Espoon sopimuksen mukaisen raportin kaloja koskeva luku perustuu aiempiin kokemuksiin vaikutusten laajuudesta ottaen huomioon merenpohjan perustusten ja eroosiosuojauksen alle peittämisen, sedimentin leviämisen ja muiden paikallisten virtaussuhteiden muutosten vaikutusten laajuus ja eri lajien herkkyys tällaisille muutoksille. Kehittämisvyöhykkeen hyödyntämisen uusiutuvan energian tuotantoon arvioidaan aiheuttavan erittäin vähäisiä vaikutuksia merenpohjan eläimistölle ja kaloille.

Espoon sopimuksen mukaisen raportin aineellisia hyödykkeitä koskevassa luvussa arvioidaan, että ammattikalastuksen kanssa voi syntyä eturistiriita,

jos merituulivoima-alueilla otetaan käyttöön troolikalastuskielto. Samalla arvioidaan, ettei raaka-aineiden ottamiseen ja putkien asentamiseen liittyviä eturistiriitoja ei synny.

Kohta 5, ympäristötavoitteiden vaikutusten arviointi:

Havplansekretariatet kirjaa suosituksen muistiin ja harkitsee suunnittelun tulevissa vaiheissa CBD:n Kunmingin-Montrealin maailmanlaajuisen luonnon monimuotoisuuskehityksen ja ympäristötavoitteiden sisällyttämistä työhön.

Kohta 6, Tanskan merten aluesuunnitelman seuranta:

Mahdolliset arvioitavat vaikutukset vaihtelevat konkreettisen hankkeen ja toiminnon mukaan. Sen vuoksi toistaiseksi suunnittelemattomien hankkeiden vaikutusten arviointia koskevien lisämateriaalien laatimista strategisella tasolla ei pidetä tarpeellisena.

Ilmatieteenlaitos

Tanskan vesillä tapahtuvan rakentamisen ja hyödyntämisen vaikutukset Itämeren kannalta:

Havplansekretariatet kiittää kuulemisessa annetusta vastauksesta ja huomion kiinnittämisestä mahdollisiin kumulatiivisiin vaikutukseen, joita fyysisten rakenteiden toteuttaminen ja merenpohjaa muuttavat toiminnot voivat aiheuttaa virtaukselle.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio

Havplansekretariatet kiittää kuulemisessa annetusta vastauksesta ja huomion kiinnittämisestä mahdollisiin vaelluskaloihin kohdistuviin ympäristövaikutuksiin. Myös sihteeristö pitää tärkeänä kokonaisvaltaista suunnittelua, maiden välistä yhteistyötä ja kumulatiivisten vaikutusten arviointia meriallastasolla. Sihteeristö osallistuu kansainväliseen koordinoointiin, tietojen kehittämiseen ja tietojen jakamiseen HELCOMin merialuesuunnittelua ja dataa käsittelevien työryhmien kautta ja osallistuu näin ollen myös tätä kautta Itämeren kokonaisvaltaisempaan ja yhtenäisempään suunnitteluun.

Lapin ELY-keskus

Merituulivoimaloiden vaikutukset vaelluskaloihin ja linnustoon:

Kehittämisyöhykkeet ovat aluevarauksia, eikä niihin sisälly tarkempia määräyksiä toteutettavista hankkeista tai ajankohdasta, jolloin hankkeita toteutetaan vyöhykkeellä. Näin ollen raportissa ei oteta kantaa merten aluesuunnitelmaan liittyvien konkreettisten suunnitelmien ja hankkeiden toteutukseen. Tarvittavat ympäristöarvioinnit, mahdolliset elinympäristöjen arvioinnit mukaan lukien, tehdään konkreettisten uusiutuvaa energiaa koskevien suunnitelmien ja hankkeiden yhteydessä, ja että silloin arvioidaan konkreettisesti esimerkiksi suojelunäkökohdat sekä

mahdollisuudet vahvistaa mahdollisesti tarvittavia rajoittamistoimenpiteitä ym. Tässä yhteydessä otetaan naapurimaat mukaan Espoon sopimuksen mukaisesti.

Luonnonvarakeskus (Luke)

Muuttolintuja koskevan tietoperustan vahvistamista koskevan kansainvälisen yhteistyön tarve:

Havplansekretariatet panee merkille toiveen rajat ylittäviin ympäristövaikutuksiin liittyvän yhteistyön tiivistämisestä. Sekä Søfartsstyrelsen että Energistyrelsen ovat tällä hetkellä kartoittamassa merialuesuunnittelun kannalta olevia, saatavana olevia tietoja, sekä uusiutuvaa energiaa koskevia suunnitelmia. Tässä yhteydessä toteutetaan myös puuteanalyyskejä ja tunnistetaan tietoperustan puutteita. Analyysien tekemisen jälkeen arvioidaan, onko tietopuutteita tarpeen käsitellä ja missä määrin näin on tarpeen tehdä. Tulokset jaetaan muiden maiden kanssa asiaankuuluvien foorumien kautta.

Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) ja liikenne- ja viestintäministeriö

Merenkulun turvallisuuden ottaminen huomioon merituulivoimaloiden suunnittelussa:

Havplansekretariatet panee merkille huomautuksen siitä, että merituulivoimalat voivat vaikuttaa alusten paikantamisjärjestelmiin, merenkulun tutka- ja radioketjuihin sekä merenkulun turvallisuuteen.

Toteamme, että merten aluesuunnitelmassa esitettyjen laivakäytävien leveyden laskenta perustuu mm. IALAn ja PIANC:n yleisiin kansainvälisiin ohjeisiin.

Konkreettisten merituulivoimahankkeiden ym. suunnittelun yhteydessä tehdään merenkulun riskianalyysit mm. IMO FSA:n kaltaisten kansainvälisesti tunnustettujen menetelmien mukaisesti.

Havplansekretariatet toivoo, että edellä esitetyt vastaukset ja tiedot ovat selventäneet kuulemisessa annetuissa lausunnoissa kommentoituja asioita ja pitää Espoon sopimuksen mukaista prosessia valmiina, ellei sihteeristölle toimiteta lisähuomautuksia 14 päivän kuluessa tämän vastauksen vastaanottamisesta.

Odotamme ilolla tulevaa yhteistyötä kansallisissa merten aluesuunnitteluprosesseissa.

Ystävällisin terveisin

Havplansekretariatet, Søfartsstyrelsen

Kuulemisessa on saatu vastaukset seuraavilta tahoilta:

- Suomen ympäristökeskus
- Suomen merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaatio
- Ympäristöministeriö
- Ilmatieteenlaitos
- Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio
- Lapin ELY-keskus
- Luonnonvarakeskus (Luke)
- Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom)
- Liikenne- ja viestintäministeriö